

Finansdepartementet 10. april 2019

Høringsnotat

1 Innledning og bakgrunn

Finansdepartementet legger i dette høringsnotatet frem forslag til forskrift om Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland og Norges Banks behandling av personopplysninger jf. personopplysningsloven,¹ i sitt arbeid i henhold til retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland (SPU).²

Etikkrådet gir råd til Norges Bank for dets beslutning om observasjon og utelukkelse av enkeltselskaper i henhold til retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra SPU. For å utføre sitt oppdrag i henhold til retningslinjene skal Etikkrådet innhente «nødvendig informasjon på fritt grunnlag og sørge for at saken er godt opplyst»³. Når Etikkrådet utreder et selskap innhentes det informasjon fra offentlig tilgjengelige kilder som aviser og rettsavgjørelser, direkte fra berørte selskap og fra konsulenter engasjert av Etikkrådet. Dersom det er nødvendig for å opplyse saken, innhenter og behandler Etikkrådet også opplysninger om personer som i større eller mindre grad har tilknytning til selskapet som utredes. Dette kan være aktuelt i saker om brudd på kriterier knyttet til menneskerettigheter, miljø og korrupsjon. Opplysningene behandles og lagres av Etikkrådet i forbindelse med rådets arbeid.

Denne type opplysninger vil kunne utgjøre personopplysninger etter personopplysningsloven. Loven gjennomfører EUs personvernforordning (forordningen) i Norge og gjør personvernforordningen til norsk lov.

Norges Bank vil også behandle personopplysninger i sitt arbeid under retningslinjene. Eksempler kan være opplysninger mottatt når banken skal treffe beslutninger basert på råd fra Etikkrådet jf. retningslinjene § 6 første ledd og ved informasjonsutveksling og koordinering mellom banken og Etikkrådet jf. retningslinjene § 7. Innhenting av opplysningene og behandlingen av disse leder ikke til avgjørelser som har direkte betydning for den opplysningene omhandler.

Den nye personopplysningsloven innebærer enkelte innstramminger i forhold til tidligere personopplysningslov og medfører at Etikkrådet og

¹ Jf. lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger, se [personopplysningsloven](#). Personopplysninger er i forordningen artikkel 4 nr. 1 definert som enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person («den registrerte»).

² Jf. [retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland](#).

³ Jf. retningslinjene § 5 tredje ledd.

Norges Bank trenger et særskilt rettsgrunnlag for å videreføre gjeldende praksis knyttet til behandling av personopplysninger. Dette gjelder særlig kravet etter forordningen om et supplerende rettsgrunnlag i nasjonal rett, som lov eller forskrift, for å kunne behandle personopplysninger, og særskilte krav for særlige kategorier av personopplysninger.

Departementets vurdering er at det bør tilrettelegges for at Etikkrådet og Norges Bank skal kunne videreføre arbeid i tråd med retningslinjene som krever behandling av personopplysninger når det utfører sitt samfunnsoppdrag, og at det fastsettes en forskrift for dette formålet.

Departementet har i dag ikke hjemmel til å fastsette denne type bestemmelser. Departementet har derfor foreslått at det inntas en hjemmel for forskrifter om behandling av personopplysninger i lov om Statens pensjonsfond,⁴ se Prop. 97 L (2018-2019) Lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) kapittel 11.5.

Forskriftsbestemmelsene som omhandles i dette notatet foreslås med forbehold om Stortingets tilslutning til nevnte lovendring. Planlagt ikrafttredelse er 1. juli 2019.

Under gis en nærmere omtale av innholdet og rammene i de foreslåtte forskriftsbestemmelsene.

2 Forslag til forskriftens innhold og rammer

Etikkrådet og Norges Bank vil være behandlingsansvarlig etter forordningen for alle personopplysninger som behandles for å utføre respektive oppgaver i medhold av retningslinjene.⁵ Som behandlingsansvarlig er Etikkrådet og banken ansvarlig for at personopplysninger behandles i samsvar med forordningen.⁶ Det mest aktuelle behandlingsgrunnlaget for Etikkrådet og Norges Bank synes å være forordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e som sier at behandlingen har behandlingsgrunnlag dersom den *«er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt»*.

⁴ Jf. [lov om Statens pensjonsfond](#).

⁵ I henhold til forordningen artikkel 4 nr. 7 defineres behandlingsansvarlig som en *«fysisk eller juridisk person, en offentlig myndighet, en institusjon eller ethvert annet organ som alene eller sammen med andre bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke midler som skal benyttes»*.

⁶ jf. forordningen artikkel 5 nr. 2. Dette gjelder uavhengig av om Etikkrådet innhenter opplysninger selv eller ved hjelp av tredjeparter.

Det følger av forordningen⁷ at artikkel 6 nr. 1 bokstav e alene ikke kan utgjøre behandlingsgrunnlag, men at den behandlingsansvarlige i tillegg må kunne vise til et supplerende rettsgrunnlag⁸ for behandlingen i nasjonal rett, for eksempel lov- eller forskriftsbestemmelser. I vedlagte utkast er det lagt opp til at et slikt supplerende rettsgrunnlag gis i en egen forskrift.

Om § 1 i forskriftsutkastet:

Etikkrådet og banken kan ha behov for å behandle personopplysninger, herunder særlige kategorier av personopplysninger⁹ i forbindelse med for eksempel utredning av selskaper under menneskerettighetskriteriet, som når Etikkrådet innhenter opplysninger om fagforeningstilknytningen til enkeltpersoner i et selskap.

Behandling av særlige kategorier av personopplysninger er i utgangspunktet forbudt, men det kan gjøres unntak fra forbudet på visse vilkår¹⁰. Det følger av forordningen¹¹ at særlige kategorier av personopplysninger kan behandles dersom *«behandlingen er nødvendig av hensyn til viktige allmenne interesser, på grunnlag av unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som skal stå i et rimelig forhold til det mål som søkes oppnådd, være forenlig med det grunnleggende innholdet i retten til vern av personopplysninger og sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser»*. I forskriftsutkastet er det tatt høyde for at Etikkrådet og Norges Bank skal kunne behandle særlige kategorier av personopplysninger.

I korrupsjonssaker behandler Etikkrådet personopplysninger om straffbare forhold, for eksempel om mistanke, siktelse eller dom mot ledende personer mv. i et selskap. Navngitte enkeltindivider vil ikke fremgå av tilrådingene – som offentliggjøres i forbindelse med Norges Banks beslutninger i de aktuelle sakene – men slike navn vil finnes i Etikkrådets kildedokumenter. Behandling av personopplysninger om straffedommer og lovovertrедelser er undergitt en særskilt regulering i forordningen¹², men bestemmelsen stiller ingen ytterligere krav til rettsgrunnlaget så lenge behandlingen skjer under *«offentlige*

⁷ Jf. forordningen artikkel 6 nr. 3.

⁸ Det supplerende rettsgrunnlaget må utformes i samsvar med kravene i artikkel 6 nr. 3. og i tråd med Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8.

⁹ Jf. forordningen artikkel 9 nr. 1.

¹⁰ Jf. forordningen artikkel 9 nr. 2.

¹¹ Jf. Forordningen artikkel 9 nr. 2 bokstav g.

¹² Jf. forordningen artikkel 10.

myndigheters kontroll»¹³. For å unngå tvil er det presisert i forskriftsutkastet at Etikkrådet og Norges Bank kan behandle også slike opplysninger.

For å gi forutberegnelighet for i hvilken utstrekning opplysninger kan behandles er formålet med Etikkrådets og bankens gjennomføring av oppgaver inntatt i forskriftsutkastet. Departementet har tatt utgangspunkt i §§ 2 og 3 i retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra SPU. § 2 omhandler produktbasert observasjon og utelukkelse av selskaper og § 3 somhandler atferdsbasert observasjon og utelukkelse basert på uakseptabel risiko for selskapers medvirkning til grove brudd på grunnleggende etiske normer, slik som menneskerettigheter, korrupsjon, miljøskade og uakseptable klimagassutslipp.

Ved å ta utgangspunkt i retningslinjene for observasjon og utelukkelse §§ 2 og 3, men en mer overordnet versjon av disse, er siktemålet også å oppnå en viss fleksibilitet, slik at en unngår å måtte endre forskriften når det gjøres endringer eller justeringer i produkt- og atferdsbestemmelsene i retningslinjene, særlig §§ 2 og 3. Departementets vurdering er at denne fleksibiliteten er forsvarlig gitt at personopplysningene det er tale om i stor grad er offentlig informasjon, og at dette medfører at det ikke er tale om særlig inngripende behandling i dette tilfellet. Behandlingen skal heller ikke lede til avgjørelser som har direkte betydning for den opplysningen omhandler.

Om § 2 i forskriftsutkastet:

Det følger av forskriftens § 2 at Etikkrådet og Norges Bank gis adgang til å innhente informasjon, herunder personopplysninger, kun i den grad det er nødvendig for det formål å utføre deres respektive oppgaver.

Forordningen gir bestemmelser om informasjon som skal gis den registrerte når personopplysningene ikke innhentes fra den registrerte selv.¹⁴ Dette vil normalt være tilfellet ved Etikkrådets og bankens arbeid. Konsekvensene av at registrerte har informasjonsrettigheter er blant annet økt risiko for publisitet rundt Etikkrådet og bankens undersøkelser, noe som kan svekke Etikkrådet og bankens muligheter til å kunne fremskaffe et dekkende beslutningsgrunnlag. Det fremgår av forordningen at informasjonsretten ved innsamling fra andre enn

¹³ Det er således tilstrekkelig med behandlingsgrunnlag i samsvar med artikkel 6 nr. 1.

¹⁴ Jf. forordningen artikkel 14.

den registrerte selv ikke gjelder når innsamlingen eller utleveringen er uttrykkelig fastsatt i medlemsstatenes nasjonale rett, herunder forskrift, som den behandlingsansvarlige er underlagt og som inneholde egnede tiltak for å verne den registrertes interesser.¹⁵ Forskriften §§ 1 og 2 gir slikt rettsgrunnlag.

Om § 3 i forskriftsutkastet:

Paragraf 8 i retningslinjene for observasjon og utelukkelse fra SPU pålegger Norges Bank å offentliggjøre sine beslutninger. Når banken offentliggjør sine beslutninger, skal Etikkrådet offentliggjøre sine råd. Forskriften § 3 er basert på § 8 om offentliggjøring. Det følger av forskriften § 3 at personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 ikke skal inntas i Etikkrådets tilrådinger.¹⁶

3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget antas ikke ha økonomiske konsekvenser av betydning.

4 Utkast til forskrift

Forskrift om Etikkrådets og Norges Banks behandling av personopplysninger

Fastsatt av Finansdepartementet ddmmaa med hjemmel i lov om Statens pensjonsfond av 21. desember 2005 § 10 annet ledd, med forbehold om Stortingets lovvedtak.

I

«§ 1

Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland og Norges Bank kan behandle personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, i den utstrekning det er nødvendig for arbeid med observasjon og utelukkelse av selskaper fra Statens pensjonsfond utlands portefølje på grunn av

- a) produksjon eller salg av uetiske produkter gjennom selskapet selv eller enheter det kontrollerer, eller*

¹⁵ Jf. forordningen artikkel 14 nr. 5 bokstav c.

¹⁶ Jf. forordningen artikkel 9 nr. 1 jf. artikkel 9 nr. 2 bokstav.

b) risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for uakseptabel atferd, herunder alvorlige tilfeller av menneskerettighetsbrudd, korrupsjon, klima- og miljøskade eller brudd på andre grunnleggende etiske normer.

§ 2

Etikkrådet kan innhente informasjon, herunder personopplysninger, som er nødvendig for å gi Norges Bank råd om observasjon eller utelukkelse av selskaper eller oppheving av slike beslutninger.

Norges Bank kan innhente slik informasjon, herunder personopplysninger, som er nødvendig for å treffe beslutninger om observasjon og utelukkelse av selskaper eller oppheving av slike beslutninger.

§ 3

Norges Bank skal offentliggjøre sine beslutninger. Når banken offentliggjør sine beslutninger, skal Etikkrådet offentliggjøre sine råd. Personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 skal ikke inntas i Etikkrådets tilrådinger».